

Kuntaraadin ja järjestöraadin kokoontuminen 13.9.2016, muistiot Kuntoutussäätiö/Matti Tuusa

Kuntaraati

Tulevaisuuden kunta ja järjestöyhteistyö Juuan kunnan näkökulmasta

Kohti uutta kuntaa/ Juuan kunnanjohtaja Markus Hirvonen

- edellisissä vuoden 2016 kuntaraadeissa samaa näkökulmaa esiteltiin Liperin ja Kontiolahden kuntien näkökulmasta
- vuoden alusta Siun Sote-uudistus tuo Pohjois-Karjalaan uuden tilanteen, kun sote-palvelut siirtyvät kunnilta kuntayhtymälle, mikä ennakoi 2019 kunta- ja palvelurakennemuutosta
- tulevaisuudessa maakunnat ovat valtion ja kuntien välissä toimeenpanijoina ja palvelujen järjestäjinä
- tulevaisuudessa kuntien toiminta keskittyy hyvinvoinnin ja elinvoiman edistämiseen
- Juuan kunnassa korostetaan terveyden ja hyvinvoinnin edistämistä kunnan perustehtävänä, eikä tätä pidä nähdä pelkästään sote-asiana, vaan se koskettaa läpäisevänä tavoitteena kaikkia kunnan toimialoja
- Pohjois-Karjalan kunnissa tämä on ymmärretty hyvin, muualla Suomessa ei ole tähän vielä paneuduttu riittävästi
- Siun Soten ja kuntien paikallisena rajapintana ovat neuvottelukunnat
- kuntien ja järjestöjen yhteistyö rakentuu kuntalaistoimikunnassa, joka pitää saada aktiiviseksi toimijaksi
- myös hyvinvointiryhmä on tärkeä yhteistyöelin, jonne pitää saada erilaisten järjestöjen edustus mukaan
- tulevaisuudessa maakunnan ja järjestöjen välinen suhde merkitsee markkinaehtoisten palvelujen ostamista järjestöiltä
- kunnan suhde järjestöihin liittyy enemmän vapaaehtoisuuteen pohjaavaan toimintaan
- kuntien järjestörahoitus tulee edelleen säilymään huolimatta sote-palvelujen siirtymisestä SiunSoteen
- Juuassa kunnan osallisuustoimikunta toimii samalla Siun Soten neuvottelukuntana

- kunnan ja SiunSoten/maakunnan rajapinnassa on joitakin palveluja, joiden järjestäminen vaatii neuvotteluja, esim. kyläavustaja -toiminta – mihin se kiinnittyy, osaksi sosiaalityötä vai osaksi Siun Soten suunnittelussa?

Järjestöjen tarpeet tulevaisuuden kunnassa/ Katriina Pehkonen ja Alina Koponen Juuka

- Juuka- seuralla on käynnissä Yhteistyöstä voimaa-hanke, joka pyrkii vahvistamaan paikallisten yhdistyksen toimintaedellytyksiä
- Juuassa lähes kaikissa kylissä on kylätalo, kunnassa on hyvät terveystalvelut ja harrastusmahdollisuudet
- toimivia yhdistyksiä n. 170 (rekisteröityneitä yhdistyksiä 250), palkattuja työntekijöitä arviolta 30 sekä osa- että kokoaikaista;
- huolena on se, miten jatkuu paikallinen yhteistyö, kun palvelut maakunnallistuvat, miten toimivat mallit saadaan säilytettyä
- yhdistysaktiiveja on vähän, tehtävät keskittyvät samoille henkilöille
- ratkaisuna voisi olla esim. yhdistyshallinnon osittainen ulkoistaminen, mikä mahdollistaisi keveämpää osallistumista – tuleva yhdistyshuoltamo voi olla tässä tukena
- järjestöjen tarpeet eivät kuitenkaan jatkossa pohjimmiltaan muutu jo olemassa olevista ja tunnistetuista tarpeista
- Sähköisten palvelujen ja somen hyödyntäminen on iso osaamishaaste järjestöissä
- **Katriina Päivisen** alustuksessa korostui järjestöjen merkitys SiunSote-suunnittelutyössä - nyt luodaan pohjia uudelle toimintamallille
- soten ja kuntien rajapintojen jäsenyys: hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen, lapset ja nuoret, työllisyys, maahanmuuttajatyö, asumisen erityiskysymykset, liikenne ovat sellaisia toimintoja/toimialoja, joissa käydään rajapintakeskustelua; olennaisia kysymyksiä myös järjestöille; kunnat erilaisia myös järjestöjen näkökulmasta
- korostettiin sitä, että sote-asiat ovat vain yksi osa kuntien hyvinvointikertomusta
- Siun Sote: avustukset/kumppanuudet – kunnilla edelleen vastuu kumppanuus- ja avustussopimuksista
- Siun Sote mahdollistaa järjestöjen toiminnan ostamalla niiden palveluja; kunnat rahoittavat järjestötoimintaa
- palvelujen ostaminen järjestöiltä? esim. mielenterveyspalvelut, kriisiterapiapalvelut, erityisasumispalvelut – järjestöillä pitää olla tuotteistamisen rakenteet kunnossa

- kehittämistyön kannalta valtionhallinnon kuntapolitiikka ei ole ollut kovin johdonmukaista
- valtakunnallisessa keskustelussa sotessa korostuu valtionvarainministeriön rooli ja säästötavoitteet
- jos maakunnalla ei riitä rahat toteuttaa kaikkia palveluvelvoitteita, miten kuntien käy? pitääkö kuntien tuottaa täydentäviä palveluja?
- terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen pitäisi määritellä konkreettisesti
- Siun Sotessa järjestöyhteistyö toimii, mutta miten lakisääteisessä jatkossa 2019?

Anne Pyykkönen - asiakkaiden osallisuus

- valmisteltu opas siitä miten asukasosallisuus on toteutettu Siun Sotessa - "Kuulethan Sie Minnuu" – joka julkistetaan Kuntamarkkinoilla
- tulossa myös Osallisuus ja järjestöyhteistyö Siun Sotessa- seminaari 29.9.
- syksyllä toteutetaan "Yhitykset yhdessä"- Roadshow – kunnissa, ympäri Pohjois-Karjalaa
- tavoitteena on saada kuntatason järjestöyhteyshenkilöitä Janen tapaan
- Siun sotea ja asukasosallisuutta ja Pohjois-Karjalassa kehitettyjä malleja seurataan paljon valtakunnallisesti

Kehittämistoimintojen tulokulmat

- teemaryhmien ja raatien tavoitteena järjestö- ja kansalaistoiminnan kehittäminen
- kehitystyö on edennyt teemaryhmistä raateihin ja tulevaisuudessa areenalle
- Jatkossa tarvitaan keskusteluareena, jossa mukana kunnat, järjestöt, Siun Sote, maakunta
- voisiko muoto olla pari kertaa vuodessa kokoontuvat maakunnalliset kunta- ja järjestöraadit?
- on tärkeää koota ajatuksia yhteen saman pöydän ääreen
- tarvitaan selkeitä yhteisiä rakenteita järjestöille, jotta voi vaikuttaa
- Jane toimii hyvin, mutta kuntatasolla on ja Siun Soten tasolla haasteellisempaa
- Janen jalostaminen maakunnan ytimessä – yhtenä mallina voisi olla kehittää pikkuJanet kuntiin

Järjestöraati

- Miun yhdistys -yhdistysohjelman valmistelussa tavattiin 300 yhdistystä; ohjelma on avattu Janen verkkosivuilta yli 3000 kertaa
- syksyllä toteutetaan laaja Yhdistykset yhdessä -kierros - järjestöralli kunnissa, missä keskeisenä teemana on järjestöjen rooli isoissa uudistuksissa
- **Esiteltiin yhdistysagentti -mallia, jossa jokaisen kuntaan nimettäisiin kaikkia yhdistyksiä edustava ja koordinoiva henkilö/henkilöitä**
- tehtävään tarvitaan ihmisiä, joilla on halua ja aikaa; vapaaehtoisia/palkattuja? palkitsemista tarvitaan joka tapauksessa
- lähtökohtana on vapaaehtoisuus, joissakin kunnissa tätä voisi pilotoida palkkasuhteessa
- mikä on yhdistysagentin tehtävä, mitä se pitää sisällään, yhdyshenkilö, koordinaattori? tarvitaan hyvä kuvaus, toimikausi esimerkiksi pari vuotta, hyvät yhteistyöverkostot
- Yhdistysagentti-mallissa pitää pystyä hyödyntämään jo olemassa olevia yhteisiä rakenteita; isoilla järjestöillä on kuntatason yhdistysrakenne ja tukea niille; esimerkiksi sydänpiirillä on omaa tutor-koulutusta, joka saattaa mennä tämän idean kanssa päällekkäin
- Paikallis-Janet (yhdistysten neuvottelukunnat) ja agentit kytkeytyvät yhteen – hanke pitäisi kytkeä yhteen jo olemassa olevien järjestörakenteiden kanssa, tarvelähtöisesti, paikallisten yhdistysten lähtökohdista
- kuntajohtajilta tullut myös myönteistä viestiä yhdistysagentti-hankkeelle
- ongelmaksi koettiin myös järjestöjen välinen kilpailu vapaaehtoisista
- esiteltiin tammikuussa 2016 tehdyn yhdistyskyselyn tuloksia: suuressa osassa yhdistyksiä on mukana vain 1-10 vapaaehtoista; suuressa osassa yhdistyksiä toimintaa tehdään pienellä porukalla; liikunta-, kulttuuri-, kylä-yhdistykset kokoavat yhteen enemmän vapaaehtoisia
- palkattuja työntekijöitä on eniten liikunta-, sote- ja kulttuurialan yhdistyksissä

Yhdistyshuoltamo -hanke

- avautuu loppuvuodesta 2016: **yhdistyshuoltamo.fi**
- Demo-nettisivu on saatu valmiiksi
- yhdistyshuoltamossa on kuusi eri palvelukoria tarjolla yhdistyksille: Viestintä ja tietotekniikka; Taloushallinto; Vapaaehtoisten ohjaus; Hankkeet ja rahoitus; Työkaluja toimintaan; Koulutukset
- verkkopalvelun kautta on myös mahdollisuus ilmoittautua mukaan palvelupakettiin eli tarjota oman yhdistyksen palveluja mukaan
- tulossa myös chat-päivystys

- verkkopalveluun tulee myös kalenteri eri toimijoiden järjestämistä koulutuksista

Yhteenvetoa raatityöskentelystä

Kunta- ja järjestöraadit ovat olleet työskentelyltään hieman erilaisia:

- kuntaraadissa on esitelty ja käyty keskustelua kunta- ja palvelurakennemuutoksesta ja järjestöjen roolista muutoksessa – todella kiinnostavalla ja ajankohtaisella tavalla
- järjestöraati on ollut työskentelytavaltaan konkreettisempi; siellä on esitelty yhteisten hankkeiden etenemistä ja ideoitu uusia järjestöyhteistyön malleja
- raadeissa on ollut myönteinen ja käytännönläheinen tulokulma – ja vahva tekemisen meininki huolimatta käynnissä olevista nopeista ja perinpohjaisista muutoksista, jotka haastavat kuntien/järjestöjen/maakunnan rajapinnoilla toimimista
- käyty keskustelu on ollut luovaa ja innovatiivista; ytimessä on ollut kansalaisten äänen kuuleminen, esiin nostaminen ja huomioiminen – miten tämä kanavoituu uusissa rakenteissa?
- kuntaraadeissa on esitelty vuonna 2016 kolmen kunnan Kontiolahden, Liperin ja Juuan näkökulmasta millainen on uusi kunta sote- ja kuntauudistuksen jälkeen
- keskeinen kysymys raadeissa on ollut se, miten paikallisten yhdistysten suhde kuntiin jatkuu ja organisoituu uudelleen, kun uudet maakunnat käynnistyvät.

Pohjois-Karjalassa on tehty uraa uurtavaa työtä kuntien ja järjestöjen välisessä yhteistyössä, mikä toimii hyvänä mallina muille – tässä yhteistyöverkostossa on työstetty monia ”vientituotteita” muuta Suomea varten:

- Hyvinvointi-foorumitoiminta useissa Pohjois-Karjalan kunnissa
- Yhdistyshuoltamo-hanke ja sen kautta käynnistyvät yhteiset tukipalvelut järjestöille
- Jake-hankkeen toteuttamat monialaiset teemaryhmät/raadit
- Vapaaehtoistoiminnan yhteistyöryhmä
- Opaskirja asukasosallisuudesta Siun Sote-kehittämistyössä, joka julkistetaan Kuntamarkkinoilla
- Miun yhdistys-järjestöohjelma ja sen jalkauttamista tukeva järjestöralli kunnissa syksyllä 2016